

G CONSELLERIA DE FONDS
O EUROPEUS, UNIVERSITAT I
I CULTURA
B

Taller pràctic sobre l'eina d'autoavaluació de riscos del Pla de mesures antifrau de la CAIB

Octubre 2022

GOIB

Contingut del taller

1. L'eina d'autoavaluació del risc de frau en el marc del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR) i de les obligacions que en matèria de reforç dels mecanismes per a la prevenció, detecció i correcció del frau i els conflictes d'interès s'hi estableixen.
2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació
3. Cas pràctic

1. L'eina d'autoavaluació del risc de frau en el marc del PRTR

Reglament UE 2021/241, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de febrer de 2021, pel qual s'estableix el Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR)

Article 22

Al ejecutar el Mecanismo, los Estados miembros, en su condición de beneficiarios o prestatarios de fondos en el marco del Mecanismo, adoptarán todas las medidas adecuadas para proteger los intereses financieros de la Unión y para velar por que la utilización de los fondos en relación con las medidas financiadas por el Mecanismo se ajuste al Derecho aplicable de la Unión y nacional, en particular en lo que se refiere a la prevención, detección y corrección del fraude, la corrupción y los conflictos de intereses. A tal efecto, los Estados miembros establecerán un sistema de control interno eficaz y eficiente y recuperarán los importes abonados erróneamente o utilizados de modo incorrecto. Los Estados miembros podrán recurrir a sus sistemas nacionales habituales de gestión presupuestaria.

1. L'eina d'autoavaluació del risc de frau en el marc del PRTR

Ordre HFP 1030/2021, de 29 de setembre, per la qual es configura el sistema de gestió del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència

- El reforç dels mecanismes per a la prevenció, detecció i correcció del frau , la corrupció i els conflictes d'interessos és un dels **principis de gestió específics** del PRTR (article 2)
- **Pla de Mesures Antifrau** per a tota entitat decisora o executora (article 6.1)
 - Ha d'estructurar les mesures antifrau de forma proporcionada entorn als 4 elements del "cicle antifrau": prevenció, detecció, correcció i persecució
 - Ha de preveure la realització d'una avalució del risc, impacte i probabilitat de risc de frau en els processos clau de l'execució del PRTR i la seva revisió periòdica (article 6.5c) (prevenció)

1. L'eina d'autoavaluació del risc de frau en el marc del PRTR

Ordre HFP 1030/2021, de 29 de setembre, per la qual es configura el sistema de gestió del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència

- Actuacions obligatòries per als òrgans gestors (article 6.4)
 - Avaluació del risc de frau
 - Complimentació de la declaració d'absència de conflicte d'interessos
 - Disponibilitat d'un procediment per abordar els conflictes d'interessos
- Annex III. C. Mesures de prevenció
 - Repartiment clar i segregat de funcions i responsabilitats en les actuacions de gestió, control i pagament, evidenciant aquesta separació de forma clara.
 - Mecanismes adequats d'avaluació del risc per a totes les mesures gestionades, deixant evidència del mateix, per trobar les parts del procés més susceptibles de sofrir frau i controlar-les especialment.

1. L'eina d'autoavaluació del risc de frau en el marc del PRTR

Pla de Mesures Antifrau de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

- Aprovat per **Acord del Consell de Govern de 31 de gener de 2022** (BOIB núm. 17, d'1 de febrer de 2022 i pàgina web de l'OIE)
- **Àmbit d'aplicació:** Administració i entitats del sector públic instrumental que participin de l'execució de fons MRR
- **Mesures:**
 - Prevenició
 - Anàlisi del risc de frau. L'eina d'autoavaluació
 - Detecció
 - Definició d'un sistema d'indicadors ("banderes vermelles"): senyals d'alarma, pistes o indicis de possible frau (annex 4)

GOIB

1. L'eina d'autoavaluació del risc de frau en el marc del PRTR

Pla de Mesures Antifrau de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Anàlisi del risc de frau. L'eina d'autoavaluació

- Situació de partida
- Termini per fer-la: 2022 i revisió a l'any o als dos anys
- Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura proporcionarà l'eina
- Grup d'autoavaluació
- Criteris per detectar parts del procés més susceptible de sofrir frau i controlar-les especialment.
- Mesures correctives – Pla d'acció
 - Ha d'incloure qüestionaris en què s'identifiquin les banderes vermelles associades a aquests riscos, que s'hauran d'emplenar en relació amb el procediment corresponent

GOIB

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Àmbit

- Conselleria
- Ens del sector públic

Aplicació

El criteri per determinar si fer l'autoavaluació conjunta o separada pot ser, per exemple, l'existència d'uns serveis (UGE, UAC, Jurídics) propis, l'absència de fiscalització, etc.

GOIB

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Qui

- Recomanacions generals
 - **Equip** multidisciplinar que **conegui els processos** de l'entitat
 - Que inclogui personal de **diferents departaments** amb distintes responsabilitats
 - Es recomana que no sigui externalitzada

Aplicació

- Designació formal de l'equip: resolució del secretari general

**Pot ser la composició tècnica del grup de coordinació, seguiment i control del Fons MRR que es proposa a la Instrucció 1/2022 del director de l'Oficina de Planificació, Coordinació i Seguiment d'Inversions Estratègiques (apartat 2n)*

- Membres
 - Nombre raonable
 - Secretaria General: UGE / UAC / Serveis Jurídics
 - Direccions generals/ Serveis promotors

***Ens sector públic instrumental:** grup propi, si és el cas; comunicació resultat

G
O
I
B

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

L'eina

Matriu de riscos del Servei Nacional de Coordinació Antifrau inclosa a la *Guia para la aplicació de medidas antifraude en la ejecución del PRTR*.

Objecte

- Avaluar la probabilitat i impacte de determinats riscos en els mètodes de gestió més comuns aplicats a l'execució de l'MRR:
 - Subvencions (S)
 - Contractació (C)
 - Convenis (CV)
 - Encàrrecs a mitjans propis (MP)
- * L'eina es pot adaptar a altres tipus de gestió, tenint en compte les característiques de l'entitat i procediments.
- Comprèn els riscos de frau, corrupció, conflicte d'interessos i doble finançament

Aplicació

Es pot fer en relació amb els instruments que s'han tramitat o es preveu tramitar i actualitzar en el cas que se n'hagin de fer de nous.

GOIB

Estructura

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Per a cada un dels instruments, identifica:

- **Riscs:** contratemps/adversitat, amb conseqüències negatives associades
 - Denominació
 - Descripció
 - A qui afecta: *entitat decisora (ED), entitat executora (EE), beneficiaris (BF), contractistes (C) o tercers (T)*
 - Tipus de risc: intern (*només dins l'entitat*)/extern (*només de forma externa a l'entitat*) o resultat d'una colusió (*més d'un organisme*)?
- **Proposta d'indicadors del risc:** fets que constitueixen senyals d'alarma de la possibilitat que existeixi el risc.

Exemple

Risc (R) en matèria de contractació (C):

C.R5. Fraccionamiento fraudulento del contrato.

Indicadors del risc

C.I.5.1. Fraccionamiento en dos o más contratos.

C.I.5.2. Separación injustificada o artificial del objeto del contrato.

C.I.5.3. Compras secuenciales por debajo de los umbrales de licitación abierta.

A qui afecta?

Intern/extern/
colusió?

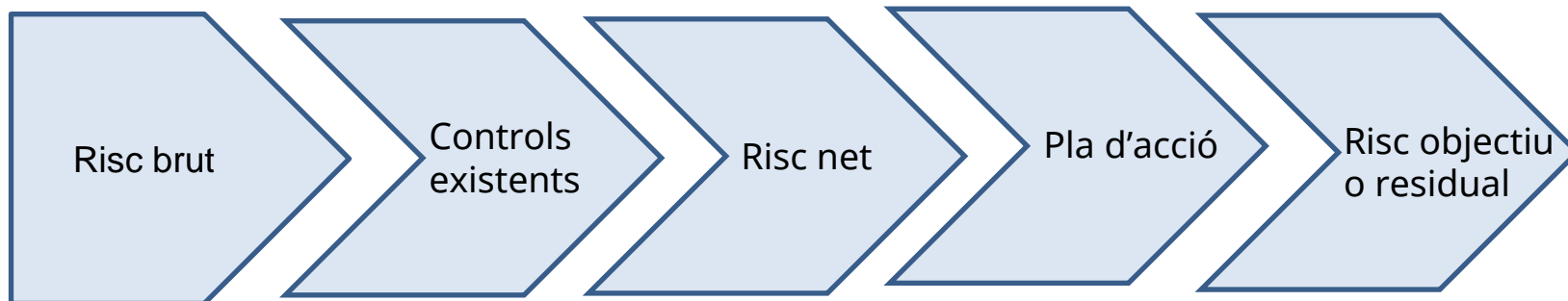
GOIB

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Aplicació

Emplenar les caselles grises

Estructura

Estimació quantitativa del risc que es produeixi un tipus de frau, conflicte ..., sense tenir en compte els controls existents o previstos

- Inclou proposta per revisar
 - Constància: **SI / NO**
 - Confiança controls: **ALT/ MIG / BAIX**
 - Efecte dels controls sobre risc brut:

(impacte i probabilitat)
 Es calcula automàticament
 - Per cada risc
 - Per cada mètode gestió

- Control que es proposa
 - Persona/unitat responsable
 - Termini aplicació
 - Efecte dels controls sobre risc net:

Hauria de ser baix/acceptable
 - Per cada risc
 - Per cada mètode gestió

Impacte
(1 a 4)

Probabilitat
(1 a 4)

Impacte
(-1 a -4)

Probabilitat
(-1 a -4)

Impacte
(-1 a -4)

Probabilitat
(-1 a -4)

Acceptable (1 a 3)

Significatiu (3 a 6)

Greu (6 a 16)

GOIB

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Impacte

1	<i>Impacto limitado</i>	El coste para la organización de que el riesgo se materializara sería limitado o bajo, tanto desde un punto de vista económico, como reputacional u operativo (por ejemplo, supondría un trabajo adicional que retrasa otros procesos).
2	<i>Impacto medio</i>	El coste para la organización de que el riesgo se materializara sería medio debido a que el carácter del riesgo no es especialmente significativo, tanto desde un punto de vista económico, como reputacional u operativo (por ejemplo, retrasaría la consecución del hito u objetivo no crítico).
3	<i>Impacto significativo</i>	El coste para la organización de que el riesgo se materializara sería significativo debido a que el carácter del riesgo es especialmente relevante o porque hay varios beneficiarios involucrados, tanto desde un punto de vista económico, como reputacional u operativo (por ejemplo, pondría en peligro la consecución del hito u objetivo no crítico o retrasaría la consecución del hito u objetivo crítico o hito u objetivo CID).
4	<i>Impacto grave</i>	El coste para la organización de que el riesgo se materializara sería grave, tanto desde un punto de vista económico, como reputacional (por ejemplo, percepción negativa en los medios de comunicación o derivar en una investigación oficial de las partes interesadas) u operativo (por ejemplo, pondría en peligro la consecución del hito u objetivo crítico o hito u objetivo CID).

IMPACTO	Impacto grave	4				
	Impacto significativo	3				
	Impacto medio	2				
	Impacto limitado	1				
			1	2	3	4
			Va a ocurrir en muy pocos casos	Puede ocurrir alguna vez	Es probable que ocurra	Va a ocurrir con frecuencia
			PROBABILIDAD			

Probabilitat risc

1	<i>Va a ocurrir en muy pocos casos</i>
2	<i>Puede ocurrir alguna vez</i>
3	<i>Es probable que ocurra</i>
4	<i>Va a ocurrir con frecuencia</i>

Aspectes a tenir en compte:

- Experiència de l'entitat amb qualsevol tipus de fons
- Coneixement d'errors, incidències o deficiències detectades en el passat

GOIB

Quan

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

- Dins l'any **2022**
- **Revisió ordinària**
 - Si el resultat és de risc acceptable:
Es recomana amb freqüència anual (pot ser cada dos anys si el nivell de risc és molt baix -menys de 3- i durant l'any anterior no s'ha informat de casos de frau, corrupció, conflictes d'interesos o doble finançament).
 - Si el resultat és de risc significatiu/greu:
Quan acabi el termini per implementar les mesures.
- **Altres supòsits de revisió**
 - Es dona un cas vinculat a algun dels 4 riscos anteriors.
 - S'ha d'executar una actuació amb un mètode de gestió del qual no s'havia fet avaluació.
 - Canvis significatius: modificacions normatives, reorganització administrativa, canvis tecnològics, resultats d'una auditoria, etc.

GOIB

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Pautes d'actuació

- ✓ Emplenar la matriu de riscos per part del grup avaluador.
 - ✓ Elaborar una memòria de l'avaluació (*s'adjunta model orientatiu*).
 - ✓ Aprovar el Pla d'Acció que, si escau, se'n derivi mitjançant resolució del secretari general (òrgan gestor (també de sector públic instrumental, si és el cas)
 - ✓ Donar trasllat als òrgans directius del Pla d'Acció perquè duguin a terme les mesures previstes (específicament els qüestionaris que, si escau, s'hagin d'emplenar)
 - ✓ Una vegada finalitzat cada expedient, emplenar les banderes vermelles associades al risc de frau de l'eina d'autoavaluació per verificar que no s'ha produït cap risc (*s'adjunta plantilla*). En cas que se n'hagués materialitzat algun: revisar l'autoavaluació.
-

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Pautes d'actuació

Contingut orientatiu de la memòria

- Qui ha participat
- Quan s'ha fet
- Resum resultat
- Conclusions
 - Han de determinar la data de la propera avaluació prevista
- Annex 1: matriu de riscos
- Annex 2: Pla d'acció: recull i desenvolupa les mesures que s'emplenin a la matriu de riscos
 - Ha de definir qüestionaris en què s'identifiquin les banderes vermelles associades al risc residual en relació amb el procediment concret. *Es pot establir que l'emplenament d'aquest qüestionaris sigui supervisat per persones que no hagin intervingut en la gestió de l'expedient.*
 - Possibilitat d'un pla acció per a indicadors concrets amb risc elevat, tot i que el conjunt no ho sigui

GOIB

2. Metodologia de l'eina d'autoavaluació

Pautes d'actuació

- Terminis del pla d'acció:
 - Risc significatiu: segons la naturalesa mesures, sempre inferior a un any
 - Risc greu: immediat, el més breu possible

Revisió de l'autoavaluació:

- A la memòria s'ha d'indicar el risc net de frau de l'avaluació anterior i explicar les circumstàncies que han determinat un canvi en la probabilitat de risc de frau, si és el cas (ja sigui el resultat de l'aplicació del Pla d'acció o d'altres).

GOVERN
ILLES
BALEARS

GRÀCIES PER LA VOSTRA
ATENCIÓ